

Andrea Ambatlle

TRES
COSSOS

A

QUARTERES

TRES COSSOS

Andrea Ambatlle

Pròleg d'Anna Gual

TRES COSSOS

Andrea Ambatlle

Primera edició: maig de 2024

© del text: Andrea Ambatlle

© del pròleg: Anna Gual

© 2024 Tushita edicions

www.tushitaedicions.com

info@tushitaedicions.com

Amb el suport de:

Disseny i maquetació: Sir Gawain & Co.

Col·lecció dirigida per Pau Gener Galin i Enric Soler Raspall

Tots els drets reservats. No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni el seu tractament informàtic, ni la seva transmissió a través de qualsevol mitjà, bé sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per enregistrament o d'altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Imprès a: Romanyà Valls

ISBN: 978-84-128201-5-7

Dipòsit legal: B 9914-2024

Thema /Ibic: DCF, DNB, VFX, 2ADC

Al meu refugi,
que és a prova de bombes, i catàstrofes, i penes, i rebomboris.
Aquest és per a tu, Susi.

ÍNDEX

Userda i altres fertilitats: Anna Gual | 7

EL COS PARE | 19

EL COS DE LA MARE | 41

EL COS QUE HI HA DINS DEL COS | 71

Userda i altres fertilitats

La dona que vetlla els poemes ja és aquí. La dona que està amatent als fills respira i escriu a la vegada. La dona adorm les criatures, s'estira una estona i es desperta de nou per conrear farratge per als animals i parir poemes damunt la terra aspra. Les cornelles sobrevolen la casa i busquen vísceres. Aquest poemari els hi entrega. La veu d'Andrea Ambatlle es despulla i diu, sense artificis, que el seu crit és el més nítid de tota la muntanya.

El poemari que es dessagna a les teves mans és un tot unitari d'una potència esfereïdora. Les tres parts del recull —«El cos pare», «El cos de la mare» i «El cos que hi ha dins del cos»— s'eleven com un triumvirat perfecte als ulls de qui el llegeix. La Santíssima Trinitat: el pare, el fill i l'esperit sant convertits, aquí, en el pare, el fill i la mare que gesta, santa esperita de qui pot crear-ho tot des del no-res més absolut.

Com escrivia Maria Mercè Marçal, que de ben segur aplaudiria aquest poemari: «T'he parit amb plaer / de fletxa a trenc de sang». Aquest plaer. Aquesta fletxa. Aquesta inacabable sang. Tot en un mateix llibre: el que

tens agafat amb els dits. Els poemes continguts són, en general, poemes breus, de finals abruptes i potents. A «Tres cossos» també hi ha espai per a poemes més llargs, de caire narratològic, que funcionen amb un ritme sincopat i una imatgeria prodigiosa, així com alguns poemes en prosa gens gratuïts.

L'eix que vertebrava aquestes pàgines és la maternitat, cal dir-ho clar. La poeta segueix una marcada tendència de la poesia catalana actual, amb veus com Eva Baltasar, Clara Comas, Joana Abrines o Gemma Casamajó, i ens explica amb versos lúcids la seva experiència maternal. Lluny de convencionalismes, el subjecte pregona la seva maternitat subversiva. Amb poquíssima ironia, l'autora escup versos greus amb un estil tremend i tremebund. Rotunda manera la de parlar sobre gestar una criatura humana. Ho trobem en especial a la segona part del llibre: «Si cloc els ulls sento el batec, / el meu, el seu, com si fóssim un. / I fent ressonar la melodia del passat, / vaig mitigant l'ésser, / faig desaparèixer la memòria, / perdo l'essència, / i em temo violant fins a la mort la identitat.» Aquesta línia de pensament s'amplia, amb més assossec, a la tercera part del llibre: «Quan la maternitat m'haurà perdut la identitat, / deixarem el foc en brases, / en caliu, / en cendra, / fred i pedra, / i niarem moixaines on tot comença

i es desfà». Una identitat del jo que es va perdent per esdevenir mare. Una identitat, emperò, que es guanya perquè s'enforteix l'al·lucinació de la pagesa que ara escriu alçant la veu entre corders, cavitats i malves.

Aquest volum és una aportació valuosa a un terreny literari molt fecund els darrers anys: les mares escriuen i parlen de maternar amb totes les contradiccions intrínseques del títol no nobiliari. «Es concentren tan fort les tenebres en l'epicentre del meu úter que no sé si estic gestant vida o mort.» I és que en el fons Ambatlle, sense saber-ho, està regalant al fill tres coses: la vida, la mort i el propi llibre com a llegats. Ens ho diu com una bufetada: «Potser arribarà el moment. / El moment en què hauré après a acceptar la meva condemna.» Ambatlle no mostra una visió idíl·lica ni perfecta de la maternitat. Ans al contrari, ens l'ofereix cruel i implacable. Descarnada: ser mare com a condemna, com a perdició.

Ambatlle aconsegueix crear a «Tres cossos» una poesia mòrbida, fisiològica i corporal. Seguint l'esperit del temps, el subjecte s'enquadra en les Poètiques del cos: parteix del cos i de la vivència del cos (de les vivències del cos) per descriure, ras i curt, el que li batega al cap, al ventre i al sexe. Unint el plaer eròtic amb la necessitat d'esbrinar els fonaments líquids del cos maternal,

ens clama: «Em regalima pel ventre / un fil blanc / on hi suco el dit. / L'oloro, / com abans havia fet amb el flux / de l'entrecoix». I és que l'olor és una de les protagonistes inconfusibles d'aquest poemari. Aquesta olor de ginesta. L'olor també, fastigosa, de sang, orina i femta. L'olor horrible de purins, també. Com les olors que es desprenen dels llibres d'Irene Solà, aquí les olors que es flairen neixen a Oix, un micropoble perdut a les muntanyes de l'Alta Garrotxa. «És veritat, que som aquesta olor? / Esventrada sobre l'estèril, / com una tonyina desbudellada, / sota un cos coàgul que brama a la vida.»

Un fill li estira els cabells, l'altre la mossega, el darrer li xucla la carn. El marit, per si no n'hi hagués prou, li magreja els pits. Ella no els rebutja. Ella es deixa. S'hi abandona. «Del meu cos tothom en pren bocins. / El meu cos és de tots. És de tothom. / I encara que el senti, / ja no em pertany.» Perquè ella —si no ho sabíeu— pertany a la poesia.

La carn de la dona que vetlla els poemes la teniu damunt la taula de fusta feta paper. El subjecte ofereix el seu cos a l'observació de qui la llegeix. La Nova Carn de David Cronenberg transmutada en Ambatlle. Com Samantha Eggar llepant el líquid amniòtic del fetus que ha somatitzat l'ira i la ràbia dels seus ancestres,

el subjecte poètic s'abandona al que pareix. No cal amagar-ho més: la provocació és una altra convidada important a la festa. «La bellesa es troba amagada entre els meus plecs vaginals» sentència la poeta. Amb aquests versos (i tants d'altres!) Ambatlle té ovaris: els ovaris de les grans poetes. Les revelacions imperen. El poemari provoca al lector i burxa, burxa fort.

La dona-animal ja és aquí. La poeta-animal. La que viu entre animal i ànima. La fusió perfecta per donar naixença al llibre. «Com podré voler-te, somiant-te animal? / Et retorces i em fa mal la pelvis. / Imagino una pota punxeguda. / Te'm claves. Em xucles.» Xuclada de verí del fill que porta a dins. És valenta, l'Ambatlle. És refotudament agosarada. «Jo no voldria parir-te, / per a l'eternitat dur-te lligat a mi, / però algú haurà de mutilar la corda que ens uneix, / no fos jo, / la primera que t'oferís una soga.» Per cert, genial el poema de la mallerenga. Busqueu-lo i subratlleu-lo abans que els corbs us sobrevolin amb el seu plomatge negre.

Destemençada, la subjecte cus un poemari que planteja quin ha de ser el paper de la dona-mare en la societat. I en com ha de fer una lluita voluntària contra els cànons que ens obliguen (a les dones) a comportar-nos de determinades maneres, de dir segons què i de callar tota la resta. «Desmantellaré els rols / quan

aquesta dansa macabra d'insults silenciats / tingui sentit.»

Una dona forta que escriu. Ens fa falta. Feu-li espai com ella n'ha fet a tres nous éssers vius. Des de la col·loquilitat, sense grans parafernàlies, ella diu el que ha de dir i no queda res sense descriure. Sort en tenim del seu refugi a prova de bombes, catàstrofes i penes. Celebrem el segon volum de l'autora, que arriba després de parir *Coàgul*, Premi de Poesia Martí i Dot (Viena Edicions, 2020), un volum que ja apuntava maneres i que va ser un cop de puny disruptiu en el panorama poètic català.

Innovadora manera la de comparar la relació amorosa amb el canibalisme. En la línia del *Manifiesto antropófago*, i més directa que Oswald Andrade, la poeta ens diu en aquest llibre: «Aclaparada per la fam que tinc de tu, / et voldria embogit i llengua amarga, / cuit d'aspecte, eixelebrat. / Tinc fam de tu.» I no es queda aquí. La poeta agafa embranzida i apunta més alt: fa un símil valent i coratgós entre la maternitat i el canibalisme. «Vas menjar-te'm i des de llavors jec dins teu. / Vas arrencar-me les ungles perquè no pogués esgarrapar-te / les entranyes / ets la meva gàbia.» És senzill i revelador: la carn de persona acaba a la panxa d'una dona embarassada i és, així, com un embaràs es con-

verteix en una digestió caníbal. Quina aportació més crua i més bèstia a la poesia catalana contemporània.

«Tres cossos» té també tocs de mística, de replantejament del fet religiós, de discussió amb Déu i amb el cel. L'autora fa una defensa d'allò que no podem veure amb els cinc sentits i defensa la vida minúscula (la gates parlant amb el fetus), que lluita enmig de la ignorància i la devastació. I és que l'engendrament, els engendraments, els fa en un context incert, ple de fantasmes, sequeres i guerres. «M'agrada quan les gates ronquen a la panxa. / Ell les sent. Es comuniquen. / Si elles li parlen, / no hauré de ser jo, qui li expliqui, com de terrible és aquest món.» En aquesta realitat tan dura, abocada a l'apocalipsi, la veu poètica aposta, finalment, per l'esperança petita, la domèstica, malgrat veu tot el mal que l'envolta. Ambatlle es planteja el futur que espera als seus fills i es qüestiona, en els silencis entre versos, què els hi pot deixar en herència. El resultat que ofereix és obert però inclou una única certesa: ella hi serà quan tot s'enfonsi, arrelada al terròs.

El llibre té també una forta càrrega de crítica social. «Per conveniència i barbàrie, / persistent, en silenci, la paraula prohibida / i no recordar que som amor, / sinó éssers socials d'un abisme.» Éssers socials d'un abisme,

en la línia del poeta David Caño i el seu volum *Un cos preciós per destruir*. Ambatlle ens parla sovint de la complexitat de les relacions humanes. I ho fa amb estil reiteratiu, a partir de jocs de paraules juganeres com el poeta Pau Gener, també fill de les muntanyes. Les complexitats psicoemocionals ens les descriu de manera directa. «Hem triat estimar-nos», com una sentència senzilla. Lluny de l'aparent cursileria, la poeta ens comunica l'essència de l'opció difícil.

Des d'una sinceritat que espanta —malauradament no hi estem gens acostumats—, Ambatlle es converteix a «Tres cossos» en l'hereva d'Alejandra Pizarnik, del dolor de ser, de l'escriptura com a exorcisme. «Haig de voler sentir el suïcidi? / Però tu ja existeixes, / i ni tan sols em deixaries morir en pau.» Com ha deixat escrit el poeta que es confon amb un bosc, Perejaume: «La mort em du a pensar en la mimesi / pel fet que assolim, finalment, amb el retorn dels nostres cossos, / allò que mai no serem prou capaços de fer amb pigments, / de dir amb paraules: de ser amb el cos no importa què.» No importa què però amb el cos. En aquest cas el cos tatuat, massegat, obert i esventrat, carn trencada, de l'Andrea. Un cos fet amb versos.

«T'ofereixo la meua vida. / A mi encara em quedaran els poemes» canta mentre balanceja, segurament,

un nadó. La poesia com a refugi, com a cova, com a retorn. «Cadena perpètua a la vida. / Et veig, / i ara sí / que puc matar.» Baixar als inferns i viure-hi sense por, sabent que hi ha un avi que guaita des d'un altre món. Estimant sense límits, fins que facin mail les moixaines, si és precís. Perquè el batec és el modus vivendi. Va, celebren-la, que la poeta que vetlla els poemes ens ha elevat fins al cim amb la gràcia absoluta dels seus versos.

ANNA GUAL

Es diu capritxosament que les dones tenen «malalties al ventre», i és veritat que tenen a l'interior un element hostil: és l'espècie que les rosega.

SIMONE DE BEAUVOIR

*De la ferida a la cicatriu,
un any llum.
Del pensament a l'escriptura,
una mà esquerra amb fam.
Serà el que sigui.
Però serà.*

ANNA GUAL

*La por dura el que dura l'instant en què mires el buit
amb els peus ben falcats a terra. La por
dura el que dura la por i tot just l'instant de fer el salt i
el buit és ple de tu tallant el vent i
anant enlloc i mentre caus la pena es va desfent com un
roc encès que ha perdut l'òrbita i
quan arriba al mar es tan menut que un infant el cull i,
content, el desa a la caixa dels tresors,
amb un bocí de vidre que el frec de la sorra ha convertit
en maragda.*

MÍRIAM CANO

EL COS PARE

L'ambivalència de l'estirp
que desitges
a mig camí del forat
de l'arrecada
del meu melic
i el diafragma.

Podries dominar-me
si no em fos natural el mestissatge.
Criatura de sang i dona:
descendència contaminada.

Decrèpit vam dir-ne
dels nostres ulls de tenebres
buscant-se en un lavabo de discoteca.

Ni sistèmic, ni arbitrari.
Som destí per interès mutu.
Tu em fas mal,
jo me'n deixo fer.

Em deies promesa
i juraves futur
que no vaig veure
les espines
ni les dagues
ni el mirall trencat
on no podia veure'm.

“Quina és la frontera entre el teu ésser
i el meu jo?

Encara no em veus, però tinc un cos.

Soc una ofrena.

Ho tinc tot, tot, tot, per donar-t'ho.

Encara no em veus, però faig olor.

Perquè em reconeguis,

te m'hi aferris, te m'hi enganxis,

i no puguis deixar-me.

Encara no em veus, però soc aquí.

Perquè em duguis sempre,

a les espatlles,

com els fantasmes que vindran

quan construeixis passat.”

Tushita edicions

QUARTERES_17